

Bestandsplan for hjort 2025 - 2027

Vik hjorteviltområde

Foto: Mats Sæterlid

Bestandsplanen er reiskapen for å drive ei målretta forvaltning av hjorten i området framover. Den beskriv bestandsutviklinga slik den har vore utifrå tilgjengelege data og kunnskap.

Vidare set den mål for forvaltninga framover i samsvar med kommunane sitt forvaltningsmål og tiltak for å nå desse måla. Dette vil gje føringar for avskytinga for valda som sluttar seg til bestandsplansamarbeidet.

Planen opnar opp for overføring og flytting av løyver mellom valda i samarbeidet.

Innhold

1. Innleiing	3
2. Bestandsplanområdet si avgrensing og storleik	3
2.1 Kart over planområdet	3
2.2 Oversikt over valda innan årsleveområdet:	4
3. Organisering, drift og økonomi	4
3.1 Organisering	4
3.2 Drift og administrasjon	5
3.3 Økonomi	5
4. Avskyting, bestandsutvikling, mål og status i årsleveområdet	5
4.1 Kommunal målsetjing, minsteareal	5
4.2 Evaluering av føregående planperiode	5
4.3. Avskyting innan årsleveområdet	8
4.3.2 Samla avskytinga fordelt på kjønn og alder	9
4.4. Sett hjort og vårteljing	11
4.4.1 Bestandsutvikling	11
4.4.2 Jakttrykk	15
4.5 Overvakingsprogrammet for hjort	16
4.5.1 Årsaker til vektnedgang og redusert reproduksjonsemne	16
4.6 Status for bestandsutviklinga	17
4.6.1 Bestandsstorleiken	17
4.6.2 Kjønnsbalanse:	17
4.6.3 For låg gjennomsnittsalder i bestanden.	18
4.6.4 Tiltak for å endre bestandsstatus:	19
5 Mål for bestandsplanen	19
5.1 Hovudmål:	19
5.2 Delmål:	20
6. Handlingsdel – avskytingsplan	20
6.1 Avskytingsplan	20
6.2 Fordeling av fellingskvote til valda	21
6.3 Overføring av fellingsløyve mellom vald, samjakt/fellesjakt	21

1. Innleiing

Bestandsplan for hjort for Vik hjorteviltområde tek føre seg den samla hjortebestanden i området uavhengig om alle valda har tilslutta seg den eller ikkje. Med bakgrunn i tilgjengeleg datamateriale frå fellingsstatistikkar, Sett hjort, vårteljing og «Overvåkingsprogrammet for hjortevilt» har ein freista å gjere opp status for hjortebestanden i området.

Utifrå dette og ynskje for framtidig utvikling har ein utarbeidd plan for avskytinga i neste 3 års periode.

Valda som inngår i bestandsplansamarbeidet her består framleis som sjølvstendige vald og vil få si tildeling frå kommunen som valfrie fellingsløyve. Avskytinga skal gjerast i samsvar med bestandsplanen som ikkje omhandlar noko i høve den interne fordelinga og jaktutøving m.v. i dei einskilde valda. Det er høve å flytte/overføre løyve mellom vald i bestandsplanområdet når jaktrettshavarane er samde om dette.

2. Bestandsplanområdet si avgrensing og storleik

Bestandsplanområdet omfattar Vik kommune.

2.1 Kart over planområdet

Figur 1 Syner Vik kommune som er avgrensinga for bestandsplanområdet

Innan områdeavgrensinga er det 27 vald med eit teljande areal på til saman 265.555 daa. Av desse er det i dag 21 av valda innan området som er tilslutta bestandsplanområdet. Desse har eit teljande areal på til saman 240.918 daa. Størstedelen av det teljande arealet i kommunen er såleis tilslutta bestandsplanområdet.

2.2 Oversikt over valda innan årsleveområdet:

Valdnummer	Valdnamn	Teljande areal daa	Tildelt 2024	Felt 2024	Fellings %	Areal per tildelt
4639V0006	Seim	5939	10	18	180	579
4639V0023	Eitrestrondi	2939	8	5	63	367
4639V0024	Hauglum/Bungum	4105	9	12	133	456
4639V0025	Dale	7220	12	4	33	602
4639V0032	Geithus	4095	6	9	150	683
4639V0033	Finden	9337	15	16	107	622
4639V0034	Finnabotn	3719	6	6	100	620
4639V0035	Vollevik	2959	4	3	75	740
4639V0036	Sylvarnes	4924	8	8	100	616
4639V0037	Hanekam	1922	4	3	75	481
4639V0038	Stavedalen	2600	4	3	75	650
4639V0039	Vetlesand	3439	5	5	100	688
4639V0040	Alrek	2020	4	3	75	505
4639V0041	Snytta	4366	14	14	100	312
4639V0043	Feios Storvald	34499	60	74	123	575
4639V0044	Fresvik Storvald	38007	100	100	100	380
4639V0045	Hovsmarki	2963	8	10	125	370
4639V0046	Strendene	5772	14	15	107	412
4639V0047	Vik Vest Storvald	35288	90	117	130	392
4639V0048	Arnafjord Storvald	21443	34	40	118	631
4639V0049	Vik Aust Storvald	58619	120	192	160	489
4639V0050	Vøvringen	2901	4	1	25	725
4639V0051	Heljedalen	647	2	0	0	324
4639V0052	Storagjelet	1192	3	0	0	397
4639V0053	Borlaug Indre	1406	4	5	125	352
4639V0054	Hanekamdalen	935	2	1	50	468
4639V0055	Hallsetdalen	2399	4	1	25	600
	Sum/Gjsn	265555	554	665	120	479

Tabell 1: Syner godkjent areal for valda innanfor området, tildelte og felte hjort, fellingsprosent for jakta i 2024 og arealgrunnlag for kvart tildelt fellingsløyve.

3. Organisering, drift og økonomi

3.1 Organisering.

Det er valda som er medlem i bestandplanområdet og det skal arbeidast for at alle valda innan området vert med i bestandsplanområdet. Valda som er med i bestandsplanområdet må skriftleg slutta seg til samarbeidet.

Bestandsplanområdet si hovudoppgåve er å drive hjorteforvaltning innafor område. Dette gjennom utarbeiding, gjennomføring og oppfølging av bestandsplan.

Bestandsplanen omhandlar berre sjølve avskytinga for området og ikkje noko i høve den praktiske jaktutøvinga for dei einskilde jaktvalda. Desse består som sjølvstendige einingar og får tildelinga av fellingsløyve frå kommunen i samsvar med bestandsplanen. Valda skal og rapportere fellingsresultatet og anna til kommunen i samsvar med gjeldande fristar.

Bestandsplanen er kunnskapsbasert og utarbeidd med grunnlag i tilgjengeleg datamateriale i høve Sett hjort, fellingsstatistikkar og vekt/kondisjonsutvikling med bakgrunn i slaktevektar og resultat frå Overvåkingsprogrammet for hjortevilt.

3.2 Drift og administrasjon

Bestandsplanområde, har eige styre som er ansvarleg for den faglege og administrative oppfølginga av planen, rapportering og eventuelle justeringar undervegs.

Bestandsplan kan etter behov eller ved større avvik evaluerast årleg. Vedtak i VHO styre kan vidareføre eller eventuelt gjere endringar i bestandsplan løpet av planperioden.

3.3 Økonomi

VHO har ikkje eigen økonomi. Styre i VHO kan søkje Vik kommune om midlar frå viltfondet til tiltak og drift.

Vald som er med i bestandsplan får behalde fellingsavgifta for kalv. Vald/jaktfelt er ansvarleg for eigen økonomi.

4. Avskyting, bestandsutvikling, mål og status i årsleveområdet

4.1. Kommunal målsetjing, minsteareal

I høve forskrift om forvaltning av hjortevilt § 3 skal kommunar der det er opna for jakt etter elg, hjort og rådyr fastsetje mål for utviklinga av bestandane. Desse måla skal m.o.a. ta omsyn til beitegrunnlag, bestandsutvikling og skader på naturmangfald, jord- og skogbruk samt viltulukker på veg og bane. Heile bestandsplanområdet ligg innan Vik kommune der gjeldande forvaltningsmål er å redusere bestanden og å betre kjønns og aldersstrukturen. Gjeldande minsteareal for tildeling av fellingsløyve er Vik kommune er 600 daa.

4.2 Evaluering av føregåande planperiode

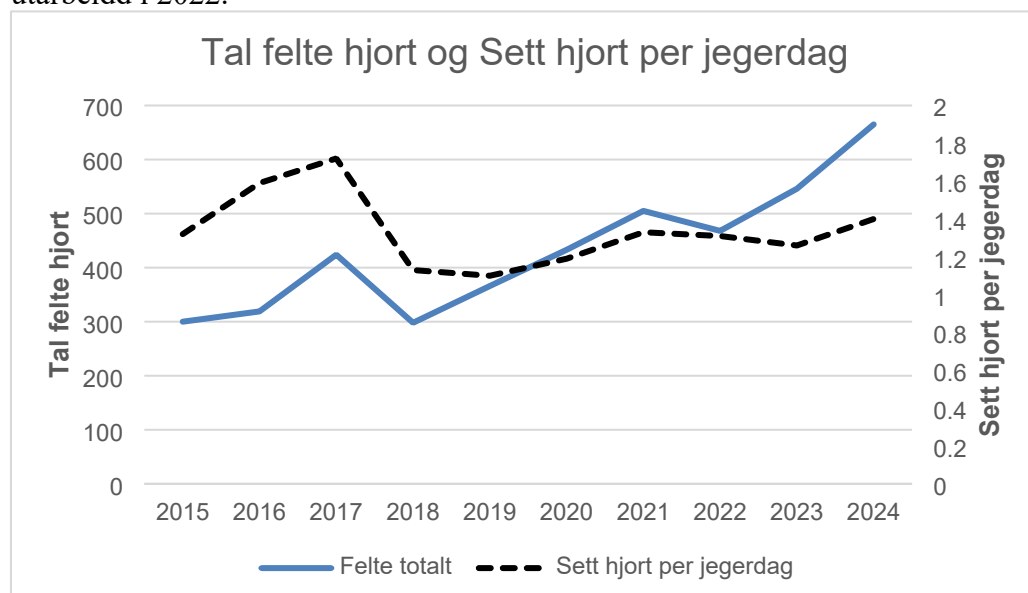
Bestandsplanområdet er no ferdig med bestandsplanen for perioden 2022 – 2024.

Der hovudmålet har vore å redusere hjortestamma noko med desse delmåla:

- Oppretthalde ein høg andel vaksne koller og bukk i bestanden.
- Oppretthalde eit godt kjønnsforhold i bestanden.
- Stabilisere slaktevektene for kalvar og ungdyr på nivået ein hadde i 2004 – 2015
- Redusere skadeomfang på skog og innmark og minske trafikkskade

4.2.1 Redusere bestandsstorleiken

Hovudmålet for planperioden har vore å redusere bestanden i høve nivået før planen vart utarbeidd i 2022.

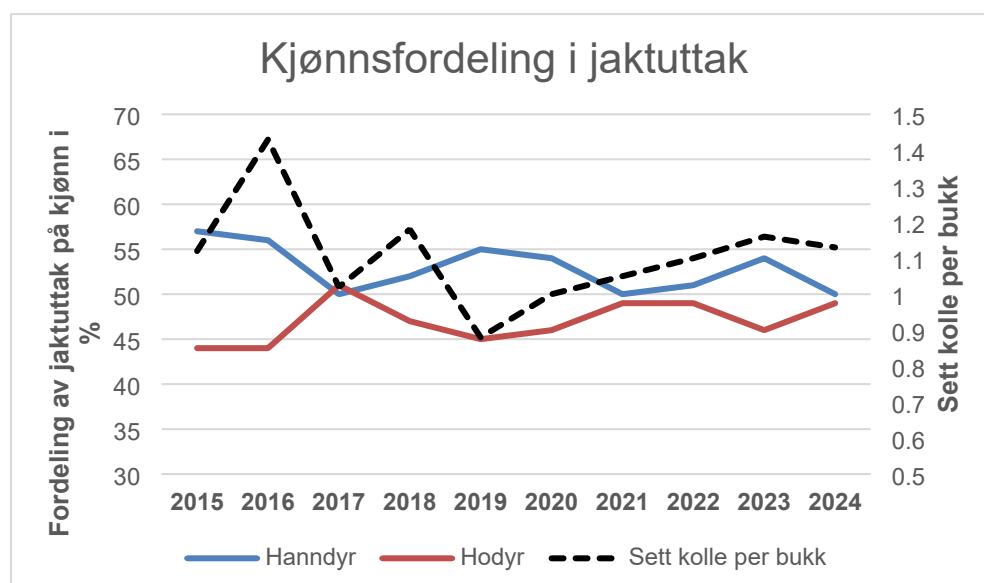

Figur 2 Syner Sett hjort pr jegerdag ved utmarksjakt på venstre akse og tal felte hjort pr år på høgre.

Fellingstala har auka monaleg frå 300 i 2015 til 665 i 2024 som er det meste som nokon gong er felt. Trass i auka fellingstal syner ikkje indeksen for Sett hjort teikn til nokon nedgong i bestanden. Målet for planperioden om å redusere bestanden er såleis ikkje nådd.

4.2.2 Oppretthalde eit godt kjønnsforhold i bestanden

Det er ikkje gjennomført aldersfastsetjing av dei felte dyra i området. Ein har såleis ikkje data som kan kontrollere aldersutviklinga. Overvåkingsprogrammet for hjortevilt har synt at gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i bestandane er aukande med aukande andel av kalv og ungdyr i jaktuttaket.

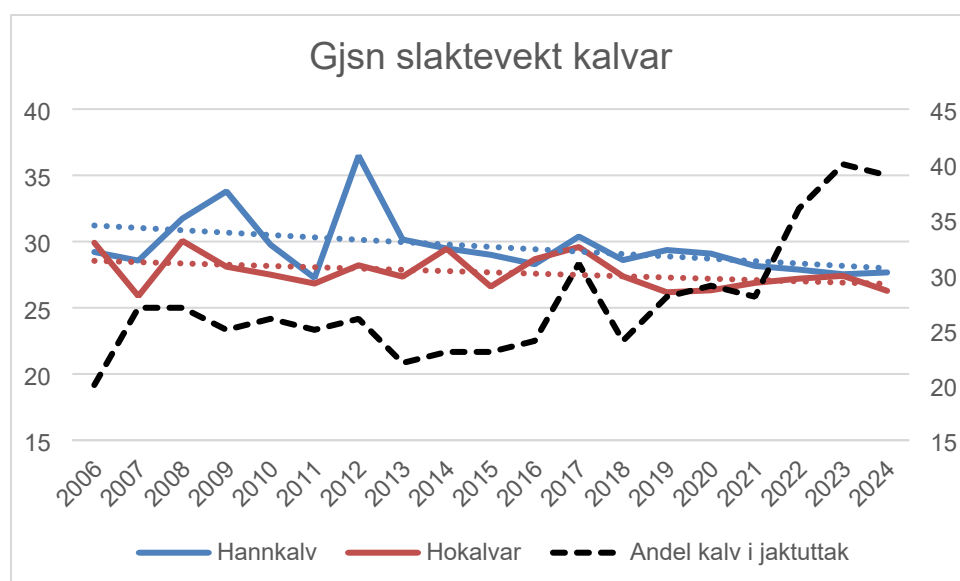

Figur 3 Syner fordeling av det totale jaktuttaket på kjønn på venstre akse og indeksen for Sett kolle per bukk ved utmarksjakt på høgre.

Hanndyr har lenge utgjort ei overvekt av jaktuttaket dei i for siste planperiode har hanndyr utgjort 51,5 % og hodyr 48,5 % av det totale jaktuttaket. Indeksen for Sett kolle per bukk er aukande noko som tilseier at det vert færre hanndyr i høve hodyr i bestanden. Ein kan såleis ikkje sei at målet om å oppretthalde kjønnsfordelinga er nådd. Ein skal og vere klar over at indeksen ikkje speglar den reelle fordelinga i bestanden. Hanndyra eksponerer seg meir enn hodyr og vert lettare observert. Slik sett er det færre hanndyr i bestanden i høve hodyr enn det indeksen tilseier.

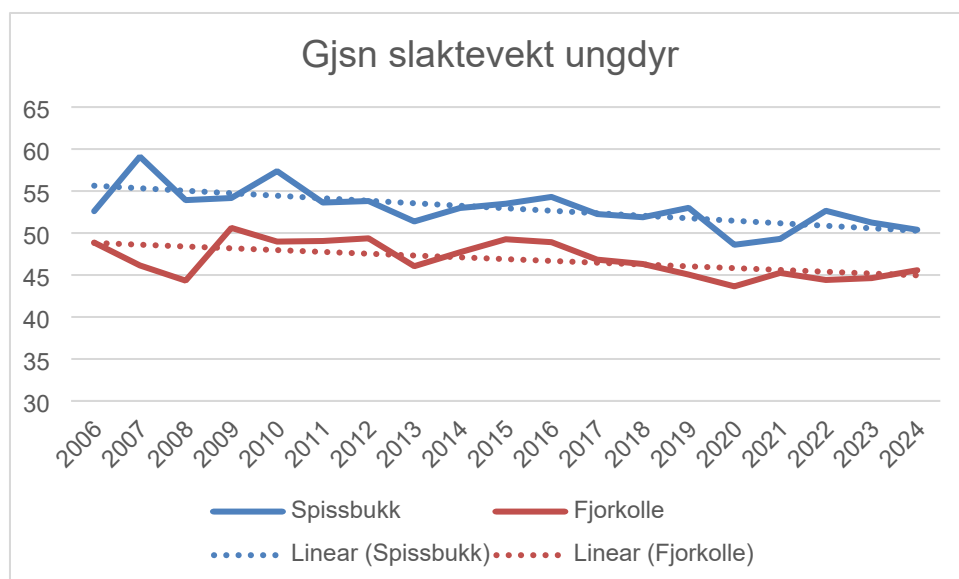
4.2.3 Stabilisere slaktevektene for kalvar og ungdyr

Det er registrert slaktevekter frå felt hjort i området sidan 2006. Då dei vaksne dyra ikkje er aldersbestemte er det vektene for kalvar og ungdyr det er aktuelt å sjå på.

Figur 4 Syner gjennomsnittlege slaktevekter for kalvar i området på venstre akse og andel kalv i jaktuttaket på høgre.

Trenden for slaktevektene for kalvar er minkande her til liks med det ein ser i overvåkingsregionane. Slaktevekta til kalvane er aukande utover hausten til om lag månadsskiftet november/desember. Etter at jakttida i 2012 vart utvida frå 15. november til 23 desember og kalvar no utgjer ein større del av det totale jaktuttaket vert det no felt langt fleire kalvar seint på hausten. Dette er med på å påverke dei registrerte vektene slik at dei etter 2012 faktisk er lågare enn det tala syner om ein samanliknar med vektene før.

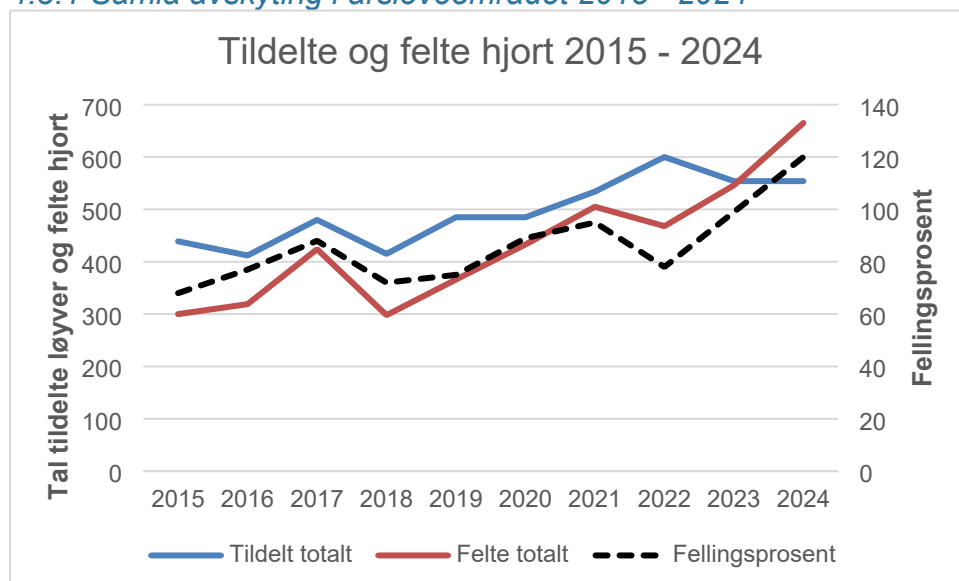
Figur 5 syner gjennomsnittlige slaktevekter for ungdyr.

Trenden for vektutvikling vert enno meir tydeleg når ein ser på vektene for ungdyr. Om ein ser på tala for siste planperioden (2022 – 2024) er dei rimeleg stabile utan nokon vidare reduksjon og slik sett kan ein kanskje sei at målet om stabilisering er nådd. Vektene vil utifrå beitetilhøve variere ein del mellom år og slik sett er 3 år ein litt for kort periode for å kunne stadfeste dette sikkert.

4.3. Avskyting innan årsleveområdet

Under føresetnad av at jakttrykket vert oppretthalde nokolunde jamt og at det ikkje vert sett i verk særskilde tiltak for å påverke bestandsutviklinga for større område samla vil fellingstala over tid kunne sei noko om bestandsutviklinga. Dette i lag med tildelte fellingsløyve og fellingsprosenten vil og på kortare sikt kunne sei noko om bestandsutviklinga. Fellingsprosenten vert rekna ut på bakgrunn av kor mange av tildelte fellingsløyve som vert felt.

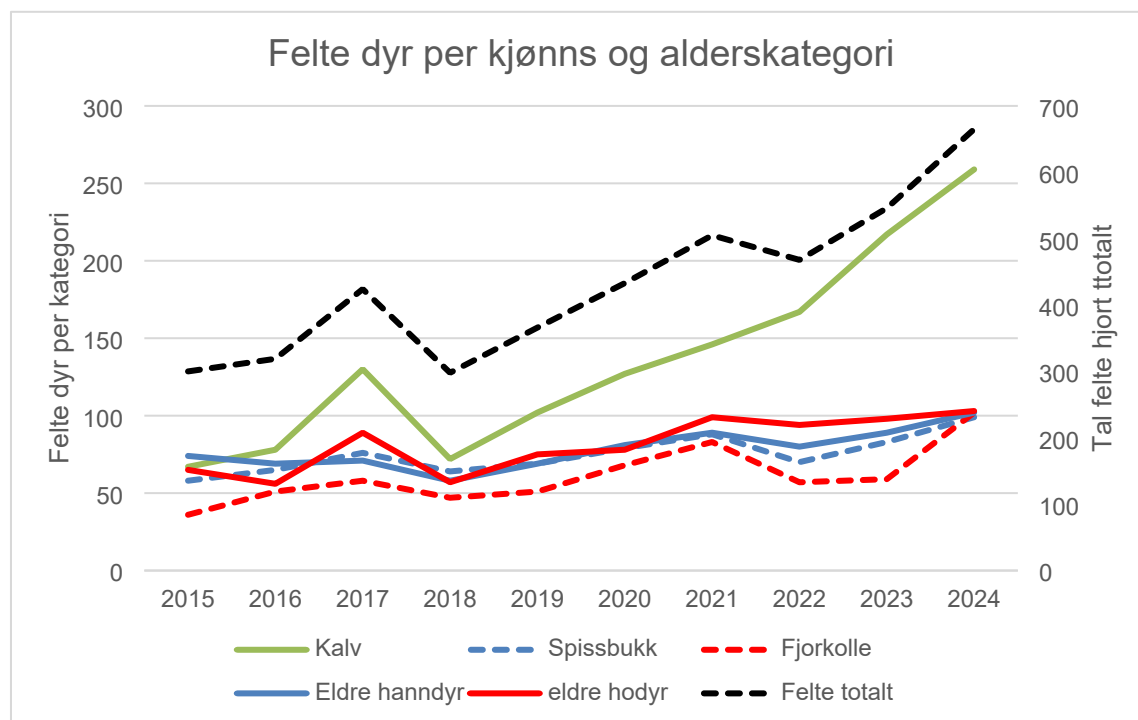
4.3.1 Samla avskyting i årsleveområdet 2015 - 2024

Figur 6: Syner tildelte og felte dyr på venstre akse og fellingsprosenten på høgre akse for perioden 2015 - 2024

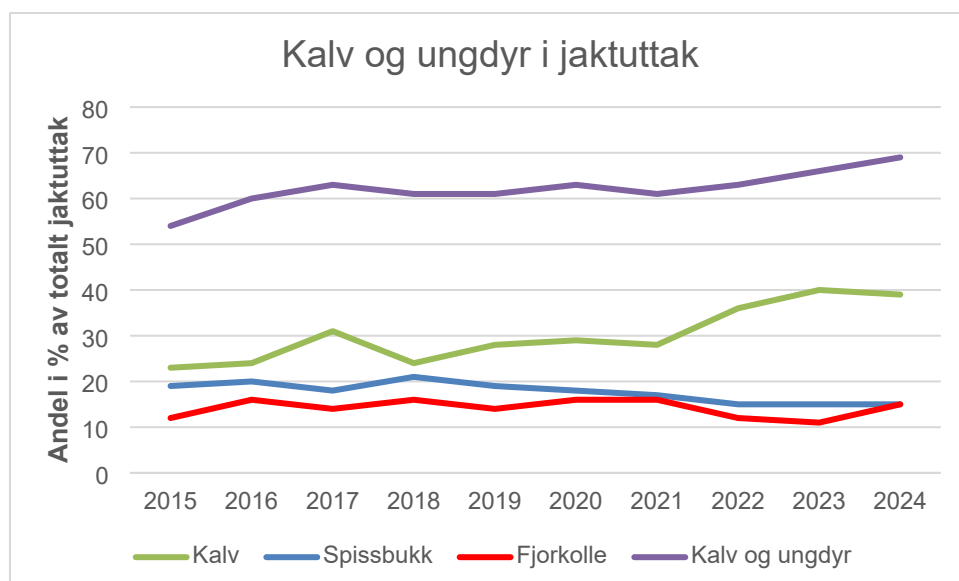
Både tildeling og felling har vore auka monaleg dei seinare åra, avskytinga er auka frå 300 felte hjort i 2015 til 665 i 2024 noko som tilsvarar ein auke på 120 %. Avskytinga har auka i samsvar med tildelinga og fellingsprosenten er høg. Dette kan tyde på at tildelinga har vore avgrensande for avskytinga. For 2024 er det felt langt fleire hjort enn det er gjeve fellingsløyve til noko som skuldast at valda har overført løyver frå føregåande år og ordninga med frie kalvekvotar som har bidrege til ein høg andel kalv i uttaket. Dette har då medført at fellingsprosenten for 2024 er langt over 100 %.

Figur 7: Syner tal felte hjort per kategori på venstre akse og tal felte hjort totalt på høgre.

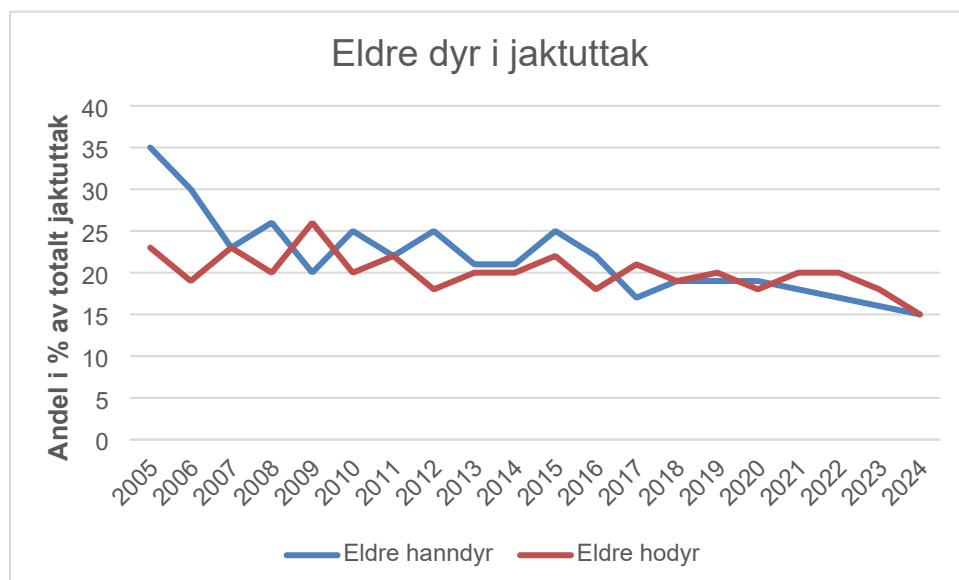
Som figur 7 syner så er auken i avskytinga frå 2015 i hovudsak gjort ved å ta ut fleire kalvar. Dette er særst positivt i høve å auke gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i bestanden men i høve å redusere bestanden har det ikkje veldig stor effekt. Ved auka gjennomsnittsalder kan ein rekne med at ein aukande del av kollene har kalv og reproduksjonen i bestanden er dermed og auka. For å redusere bestanden må ein difor ta ut ein større del hodyr både koller og fjorkoller. Då vil ein og betre kjønnsbalansen i bestanden.

4.3.2 Samla avskytinga fordelt på kjønn og alder.

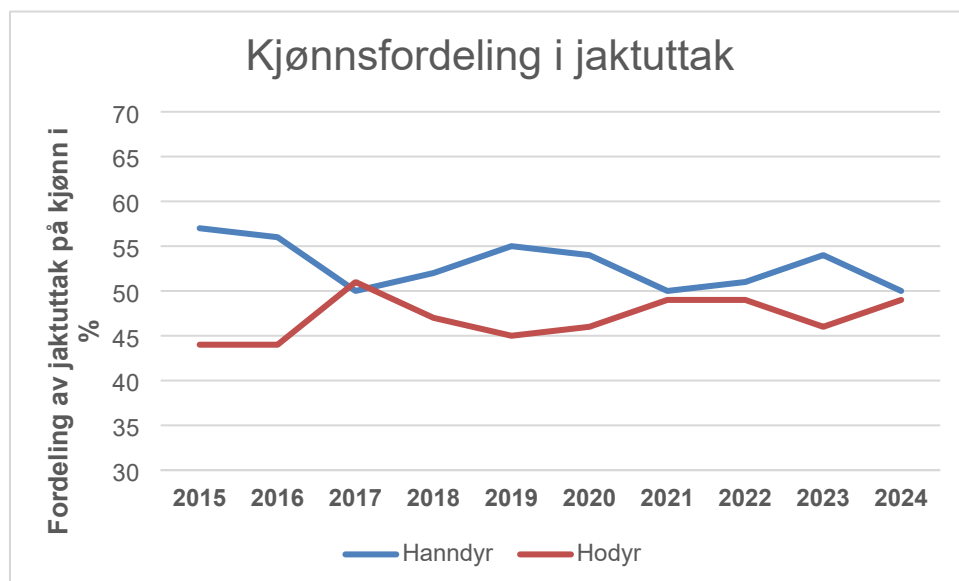
Figur 8: syner kor stor del kalv, spissbukk, fjorkolle og kalv og ungdyr samla utgjør i % av samla jaktuttak for heile årsleveområdet.

Låg gjennomsnittsalder blant produksjonsdyra er ei utfordring dei fleste stader på Vestlandet noko ein reknar som ein medverkande årsak til reduserte slaktevektar og kondisjon hjå dyra. Kalv har her utgjort ein aukande del av jaktuttaket sidan 2015 og har siste åra utgjort kring 40 % av det totale jaktuttaket. Dette er særskilt positivt i høve å auke gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i bestanden. Ungdyr har utgjort ein litt minkande del men dette vert godt vege opp av mykje kalv dei seinare åra. Dei siste åra har kalv og ungdyr utgjort nær 70 % av det totale jaktuttaket.

Figur 9: syner andelen eldre dyr i jaktuttaket i % av samla jaktuttak.

Som ei fylgje av at andelen kalv og ungdyr har vore aukande har eldre dyr utgjort ein minkande del av det samla jaktuttaket i perioden. Grunna overbeskatning av bukk i lang tid er det dei fleste stader for lite vaksne (6 – 13 år) bukkar i hjortebestandane. Siste året har både eldre hann og eldre hodyr utgjort 15 % av det totale uttaket.

Figur 10: syner kjønnsfordelinga blant dei felte dyra for alle årsklassar samla.

Fordelinga av avskytinga på kjønn har i størstedelen av perioden hatt ei overvekt av hanndyr noko som er uheldig i høve kjønnsstrukturen i bestanden med lite vaksne hanndyr i høve koller.

4.4. Sett hjort og vårteljing

Sett hjort er eit styringsverktøy som er basert på at jegerar registrerer tal observerte hjort under jakta. Dette i saman med opplysingar om jaktinnsats samt felte dyr dannar grunnlaget for å rekne ut ei rekkje indeksar. Endringar av desse indeksane over tid gjev signal om endringar i bestandsmessige tilhøve.

Hjorten har store leveområde i gjennom året og kan utifrå ver og beitetilhøve bruke terrenget noko ulikt frå år til år. Dette i lag med tilfeldige avvik gjer at ein ikkje kan nytte Sett hjort på små einingar som mindre vald og jaktfelt. Ein kan heller ikkje utan vidare samanlikne indeksane frå eit område til eit anna. Data vert registrert særskilt for jakt på innmark og i utmark. Sett hjort data frå innmarksjakt syner seg å variere mykje einskilde år utan at det kan forklarast utifrå bestandsmessige tilhøve. Ein reknar difor at tala frå utmarksjakt gjev dei sikraste indikasjonane på bestandsvariasjonar. Tilhøve som påverkar observasjonane kan og variere frå år til år og ein kan difor vanskeleg trekkje slutningar basert på endringar av ein indeks frå eit år til neste. Ein treng data for fleire år for å kunne sjå ein trend.

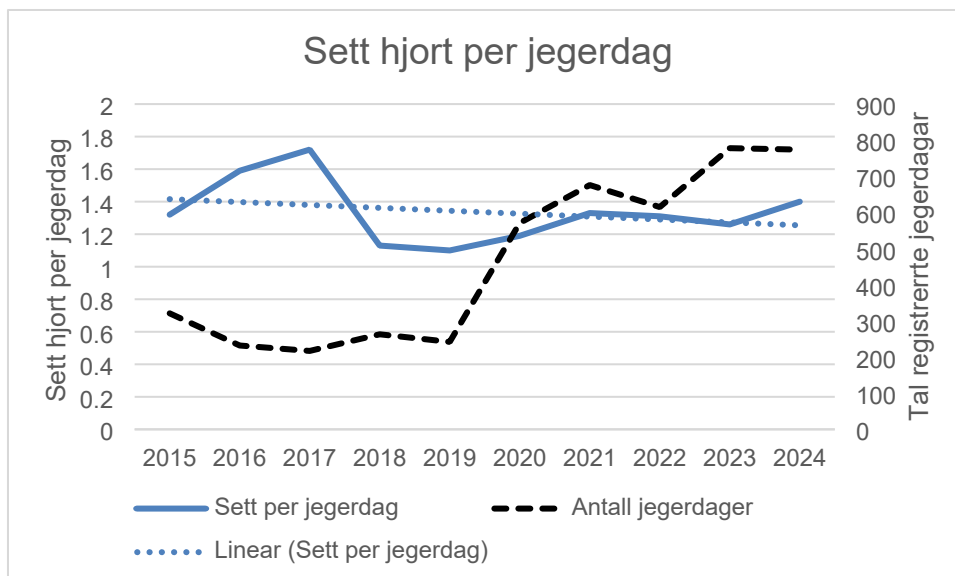
Verktøyet vert betre og mindre utsett for tilfeldige avvik m.v. dess større datamengd som ligg til grunn. Ein ser her berre på registreringar frå jakt i utmark.

4.4.1 Bestandsutvikling

Indeksane for Sett hjort pr jegerdagsverk/time, Sett kolle pr. bukk, Sett kalv pr. kolle og Sett spissbukk pr bukk gjev uttrykk for bestandsmessige tilhøve som bestandsstorleik og bestandssamansetjing/struktur.

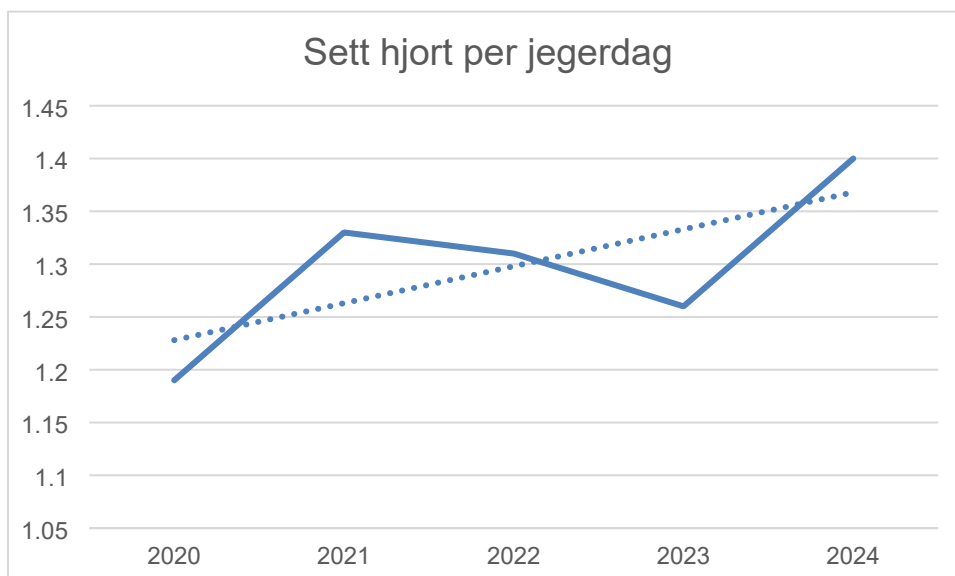
Sett Hjort pr jegerdagsverk

Denne indeksen gjev uttrykk for endringar i bestandsstorleik, der avtakande indeks tilseier nedgang i bestandstettleik og aukande indeks bestandsvekst.

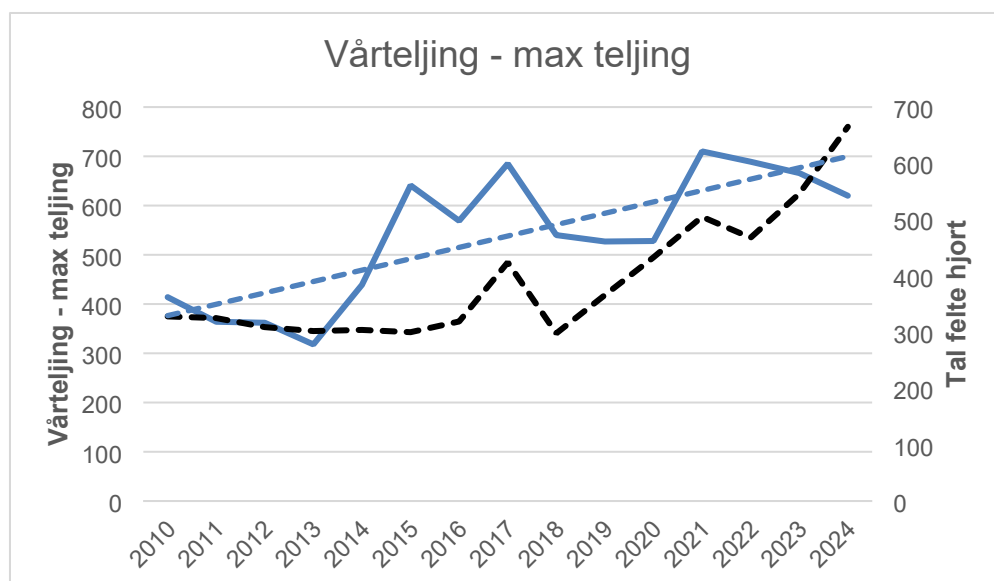
Figur 11: syner kor mange hjort som vert observert pr jegerdag i utmark på venstre akse og tal jegerdagar som ligg til grunn på høgre. Stipla blå line syner lineær trend for utviklinga av indeksen i perioden.

Som ein ser så er talet jegerdagar som ligg til grunn for indeksen særst lite dei fyrste åra i perioden. Dette har auka ein del dei seinare åra, men synest framleis å vere litt lite i høve kor mykje hjort som vert felt i området. Om ein ser på heile perioden her er trenden minkande noko som skal tilsei bestandsreduksjon. Grunna lita datamengd dei fyrste åra set ein ikkje heilt lit til dette då dei fryste åra med lita datamengd påverkar dette sterkt.

Figur 12: Syner sett hjort per jegerdag ved utmarksjakt for perioden 2020 - 2024.

Om ein ser på indeksen frå 2020 då datamengda er større så er indeksen aukande noko som tyder bestandsvekst.

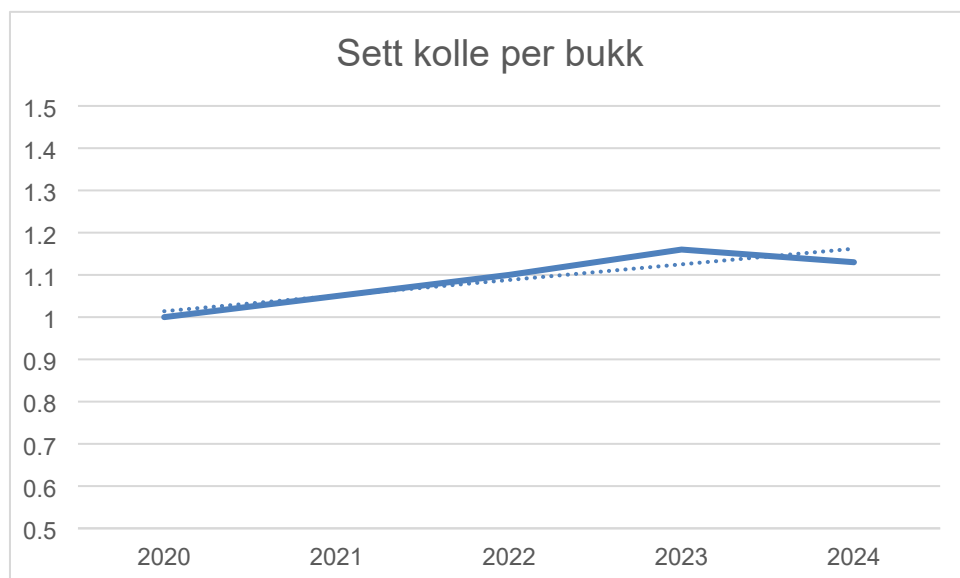

Figur 13: Syner kor mange hjort som er telt på den teljedatoen det er telt flest hjort dei einskilde åra.

Det har vore gjennomført vårteljing av hjort på innmark i kommunen sidan 2010. Tala varierer ein del mellom år men trenden er eintydig og syner ti liks med Sett hjort god vekst i bestanden.

Sett Kolle pr Bukk

Indeksen for Sett kolle pr bukk gjev uttrykk for kjønnsfordelinga blant dei vaksne dyra i bestandane. Det har dei seinare åra vorte meir fokus på viktigheita av å ha nok hanndyr i bestandane. Utan nokon vitskapleg dokumentasjon så reknar ein utifrå erfaringstal at indeksen bør ligge stabilt under 1,2 og gjerne langt lågare. Ein skal vere klar over at indeksen ikkje speglar den faktiske fordelinga i bestandane. Resultat frå *Overvakingsprogrammet for hjortevilt* syner at bukkane lettare let seg observere enn kollene og såleis er det færre bukk pr kolle i dei faktiske bestandane enn det Sett kolle per bukk tilseier.

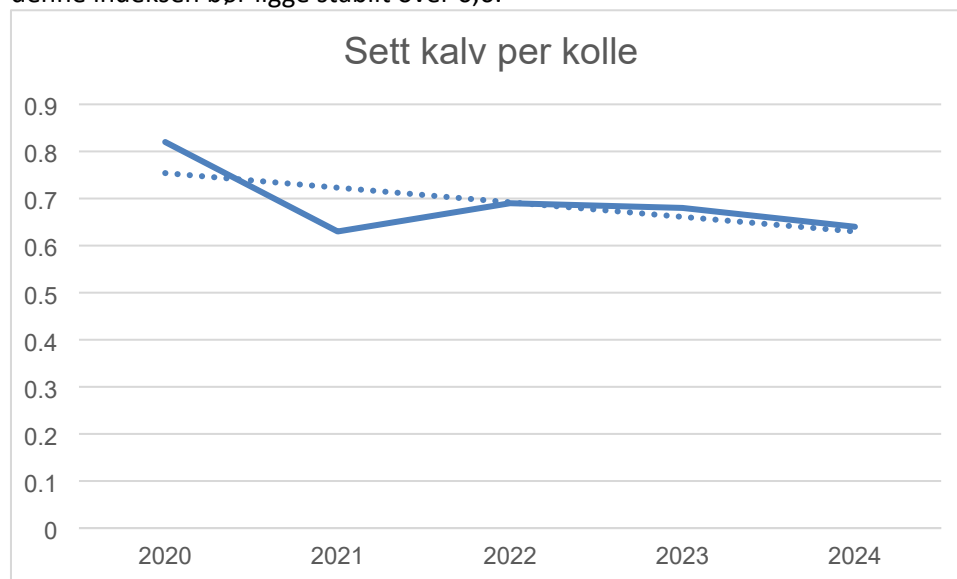
Figur 14: Syner kor mange koller som vert observert per observert bukk (medrekna spissbuk) ved utmarksjakt og gjev uttrykk for endringar i kjønnsfordelinga blant dyr 1,5 år og eldre i bestanden.

Trenden for indeksen er aukande noko som tilseier at det vert færre bukkar i høve koller i bestanden. Dette samsvarar med kjønnsfordelinga i jaktuttaket der ein lenge har hatt ei overvekt av hanndyr i uttaket (Figur 10). For å snu dette må ein ha ei overvekt av hodyr i det samla uttaket framover.

Sett kalv pr kolle

Denne indeksen gjev uttrykk for reproduksjonsevna i bestanden. Utifrå erfaringstal så reknar ein at denne indeksen bør ligge stabilt over 0,6.

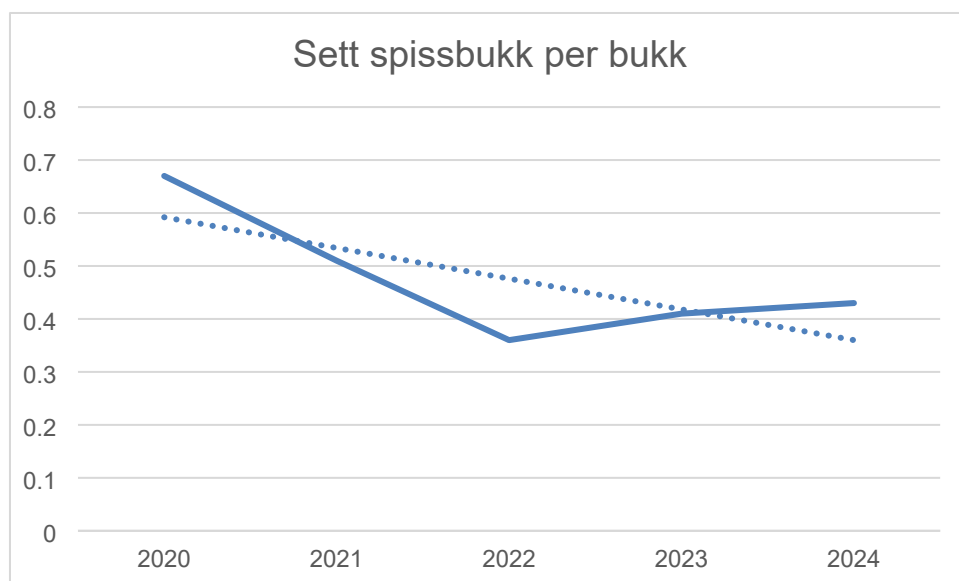

Figur 15: *Indeksen syner kor mange kalvar det er observert i høve kor mange koller som er observert og gjev uttrykk for reproduksjonsevna i bestanden.*

Sett kalv pr kolle gjev uttrykk for reproduksjonsevna i bestanden. Dette avheng av kondisjonen og aldersfordelinga blant dei vaksne hodyra i bestanden. I dei fleste tilfelle vil det vere ynskjeleg med ein høg og stabil produksjon av kalvar i bestanden. Viktigaste kriteriet i så måte er høg gjennomsnittsalder og god kondisjon på dei vaksne dyra i bestanden. Trenden for indeksen er minkande noko som tilseier at færre av kollene har kalv. Dette må likevel sjåast opp i mot avskytinga der kalv har utgjort ein aukande og langt større del av jaktuttaket dei seinare åra (Figur 7). Ein stor del av kalvane vert felt tidleg i jakta og kollene vert seinare observert utan kalv noko som påverkar indeksen. Utifrå dette meiner ein ikkje indeksen her syner den reelle utviklinga og indeksen er framleis relativt høg. Med den aukande og høge andelen kalv ein har hatt i jaktuttaket dei seinare åra er gjennomsnittsalderen til kollene i bestanden mest sannsynleg aukande og fleire koller har dermed kalv i motsetnad til det indeksen syner.

Sett spissbukk pr bukk

indeksen for Sett spissbukk pr bukk gjev uttrykk for aldersfordelinga til hanndyra i bestanden. I indeksen for Sett kolle pr bukk er spissbukk og rekna med som bukk. Ein høg indeks for Sett spissbukk pr bukk tilseier dermed låg gjennomsnittsalder for hanndyra i bestanden.

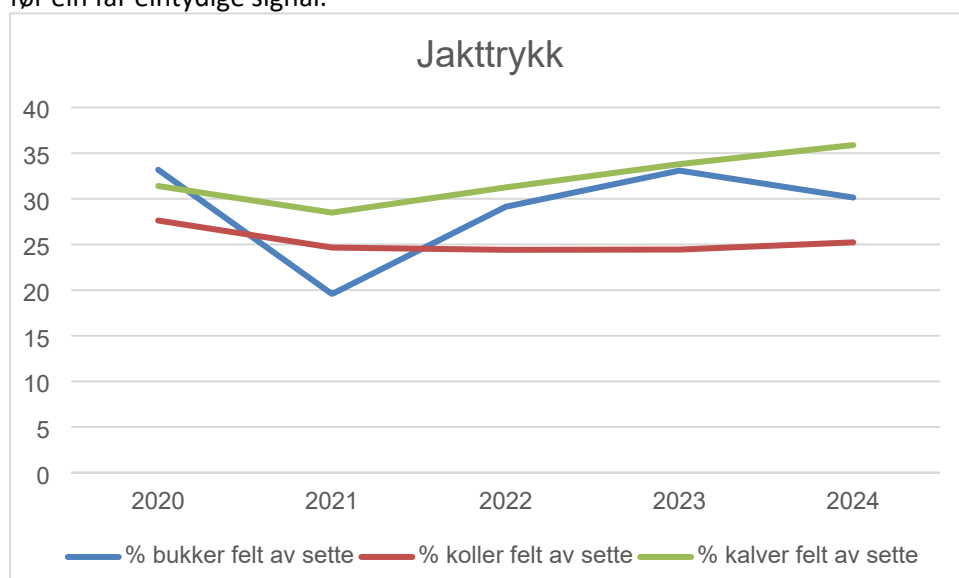

Figur 16: Syner kor mange spissbukk som vert observert i høve bukk.

Trenden for indeksen er eintydig minkande noko som tilseier aukande gjennomsnittsalder til hanndyra i bestanden. Dette samsvarar godt med avskytinga der eldre hanndyr har utgjort ein minkande og høvesvis låg del av jaktuttaket ei god tid (Figur 9).

4.4.2 Jakttrykk

Kor stor del av dei dyra som jegerane observerar som vert felt kallar ein for jakttrykk. Dette er indeksar for kor mange prosent av dei observerte dyra som vert felt. Dette gjev uttrykk for kor hardt jakttrykket er på dyr av ulike kategoriar. Desse indeksane kan og vere med å underbyggje indeksane for bestandsutvikling t.d. om indeksen for Sett hjort pr jdvt/time går ned i eit område og indeksane for felt av sett dyr samstundes aukar vil det vere med å styrke signala om bestandsreduksjon. Ein vil då raskare kunne reagere og setje i verk tiltak. Motsett vert det dersom Sett hjort pr jdvt/time går ned og tal felte av sette samstundes og går ned. Då må ein vere meir varsom og gjerne vente fleire år før ein får eintydige signal.

Figur 17: Syner kor stor del av observerte dyr av ulike kategoriar som vert felt.

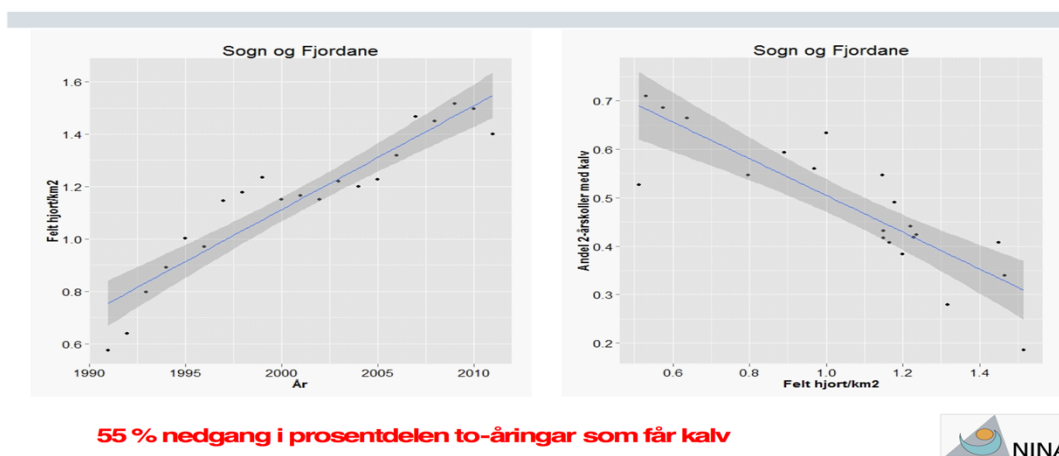
Indeksen for felte av sette koller er stabil medan den er aukande for kalvar og bukkar noko som samsvarar med ein aukande del kalv i uttaket og ein høvesvis minkande del bukkar i bestanden (Figur 14).

4.5 Overvakingsprogrammet for hjort

Sidan starten av overvakingsprogrammet for hjort (kommunane Eid, Styrn, Gloppen, Bremanger og Flora) i 1992 har andelen koller som kalvar som 2 åring vorte meir enn halvert! Dette heng direkte saman med utviklinga ein har hatt for slaktevektene til kalvar og ungdyr. Som ein konsekvens av reduserte vekt/kondisjon er det og ein del koller som heller ikkje tek kalv som 2 åring. Då ungdyr utgjer ein stor del av bestandane er dette av vesentleg betyding for reproduksjonsevna i hjortebestandane. I praksis betyr dette at ein dei fleste stader no før på ein mykje større del "uproduktive" dyr enn tidlegare og at ein må ha langt fleire dyr enn tidlegare for å produsere den same mengda kalvar. Samstundes vil og reproduksjonen variere meir med låg gjennomsnittsalder på produksjonsdyra i bestanden.

Hjorten er ein viktig og verdfull ressurs som jaktobjekt og mat, men kan og mange stader vere ei belastning på ein del andre interesser som landbruk, samferdsle og andre samfunnsinteresser. Å ha ei stor og lite produktiv bestand er såleis ikkje særleg god ressursutnytting.

Reduksjon i produktiviteten

Figur 18: : i takt med auken i bestandsstettleiken som vert synt ved fellingstal på grafen til venstre har andelen 2 årige koller som kalvar vorte meir enn halvert (grafn til høgre) sidan overvakingsprogrammet starta.

4.5.1 Årsaker til vektnedgang og redusert reproduksjonsemne

Auka konkurranse om den beste og mest næringsrike maten er ein vanleg årsak til at auka bestandstettleik medfører reduserte kroppsvektar for hjort og andre gras/planteetande dyr. Vinterbeitet handlar for mange berre om å overleve med minst mogleg tap av kroppsvekt, men det er i vekstsesongen dyra veks og legg opp opplagsnæring til å tære på gjennom vinteren. Det er såleis sumarbeitet som er avgjerande for kroppsstorleiken og kondisjonen til dyra. Ved aukande bestandstettleik vert det konkurranse om dei mest næringsrike og attraktive beiteplantane. Dette betyr ikkje at dyra går rundt og svelt, men at dei får tilgang til mindre av dei mest verdfulle beiteplantane og fylgjeleg ikkje så god vekt/kondisjonsutvikling som dei kunne ha hatt.

Reduksjonen av 2 årige koller som kalvar er ein direkte konsekvens av reduksjonen ein har hatt i vektene for kalvar og ungdyr. Dette fordi vekta/kondisjonen til ei fjorkolle om hausten er avgjerande

kor vidt den går i brunst eller ikkje. Fyrst når dei har ei slaktevekt på over 40 kg er det sannsynleg at den går i brunst og kan ta kalv. Dess meir over 40 kg dess større er sjansen for at det skjer. Forutan at små kalvar er dårlegare rusta for å kunne klare fyrste vinteren som mange stader kan vere eit nålaug vil dei heller aldri kunne vekse seg store. Dei vil bli små dyr både som ungdyr og vidare utover i livet. Små dyr produserer vanlegvis små kalvar, men her kan alderen til ein viss grad kompensere noko då eldre koller produserer større kalvar enn yngre koller. Alderen på dei vaksne hodyra i bestanden er såleis med å påverkar kalvevektene.

Alder

Store og eldre koller kjem tidleg i brunst og før såleis fram store kalvar som vert kalva tidleg. Dette har stor betyding for vektutviklinga til kalvane og dermed og kor store dei vert som vaksne.

Når så ein stadig større del av desse kalvane er så små at dei ikkje vert i kondisjon til å kunne ta kalv som 1,5 åringar vert reproduksjonsevna betydeleg redusert.

Å ha tilstrekkeleg med vaksne hanndyr i bestanden har og stor påverknad for kalvevektene. Brølinga kan framskande og synkronisere brunsten hjå kollene. Kolla må parast innanfor eit tidsrom på om lag eit døger dersom det skal verte kalv. Om den ikkje vert para då kan den gå i brunst igjen om ca 18 dagar. Dette inneber seinare paring som er av avgjerande vekt for kalvevektene. Godt vaksne hanndyr har og ofte erfaring og vil kunne pare kollene når deier klare for det.

Bukkane startar ikkje med skikkelig brøling før ved om lag 5 års alder og er kondisjons messig på topp frå 6-7 til 12-13 års alder.

Gjennomsnittsalderen for både hann og hodyr er her som dei fleste andre stadane på Vestlandet særst låg og ved å auke den vil det åleine vere med å leggje grunnlaget for auka kalvevekter.

4.6 Status for bestandsutviklinga

4.6.1 Bestandsstorleiken

Ein har lenge hatt bestandsvekst og fellingstala har auka frå 300 felte hjort i 2015 til 665 i 2024 noko som utgjer ein auke på 120 %. Trass i dette syner både Sett hjort og vårteljing at det framleis er vekst i bestanden sjølv om den kan synest noko mindre dei seinare åra. Størstedelen av auken er gjort ved å ta ut meir kalv (Figur 7) medan det ikkje er tatt ut særleg mykje meir eldre dyr. Samstundes har ein hatt ei overvekt av hanndyr i uttaket noko som har gjort at reproduksjonsevna i bestanden har auka med fleire produktive koller. per jegerdag aukande trass i aukande avskyting. Dette tyder at det no er god vekst i bestanden.

4.6.2 Kjønnssbalanse:

Grunna overvekt av hanndyr i uttaket over lang tid er fordelinga mellom kjønn i bestandane dei fleste stader på vestlandet skeiv med for lite vaksne hanndyr. Dette vert stadfesta gjennom resultat frå Overvakingsprogrammet for hjortevilt som syner liten andel vaksne hanndyr i hjortebestandane i overvakingsregionane for hjort på vestlandet.

Her syner indeksen for Sett kolle per bukk (Figur 14) at det vert færre bukkar i høve koller i bestanden.

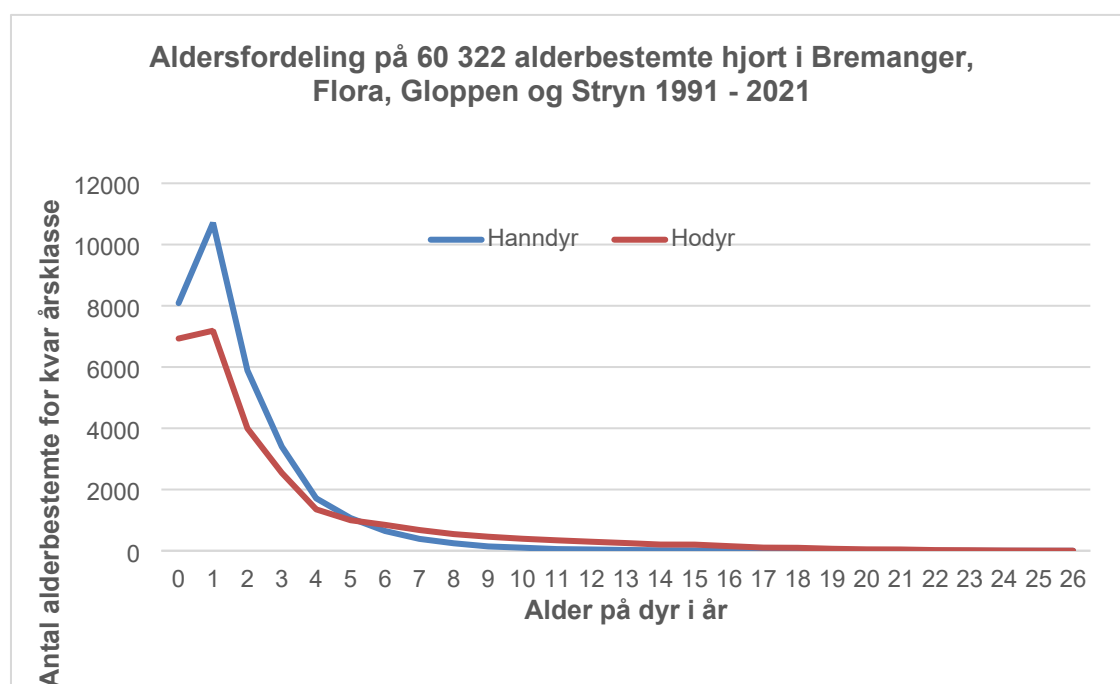
For lite vaksne hanndyr i bestanden er negativt for brunstaktiviteten som igjen påverkar kalvingstidspunkt som er viktig for utvikling av vekter og kondisjon til dyra.

4.6.3 For låg gjennomsnittsalder i bestanden.

Resultat frå overvakingsprogrammet syner at gjennomsnittsalderen for dyr 2,5 år og eldre i overvåkingsregionane på vestlandet er særst låg.

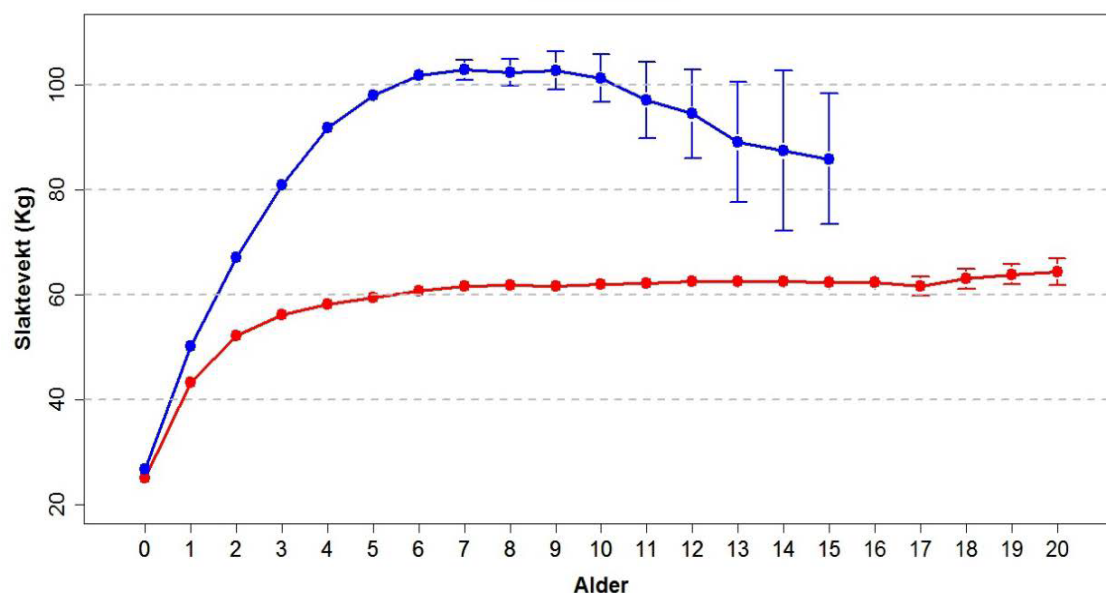
Gjennomsnittsalderen for dei vaksne dyra i bestanden er av vesentleg betyding for kalvingstidspunktet og dermed og kalvevektene og til sist reproduksjonsevna. Koller over 5 år går tidlegare i brunst og før større kalvar tidlegare på året enn yngre koller medan bukkane ikkje startar med skikkeleg brøleaktivitet før ved 5 års alder.

Gjennomsnittsalderen er nok her som dei fleste andre stader på vestlandet for låg i høve å ha ein stabil og god reproduksjon. Dette er godt dokumentert igjennom Overvakingsprogrammet. Som grafen nedanfor viser er det berre eit fåtal av dyra som oppnår å bli «vaksne» (5 år+). Avskytingsmønsteret har over lang tid vore mykje godt vore likt over det meste av vestlandet, så figuren nedanfor er nok mykje truleg representativ for stoda i området her og.

Figur 15: Viser alderen på i alt 60 322 aldersbestemte dyr felt i Flora, Bremanger og Stryn frå 1991 til 2021. Dette representerer ein så stor del av dei felte dyra over så lang tid at det er representativt for stoda i bestandane i regionen. Under 2 % av alle felte hanndyr er eldre enn 5 år medan det for hodyr er tilsvarende 6,5 %.

I Vik har kalv utgjort ein aukande og til dels særst høg del av det høge jaktuttaket dei seinare åra og gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i bestanden er difor aukande.

Figur 16: Syner utviklinga av slaktevekt til koller og bukkar. Kollene oppnår raskt nær maksimal kroppsvekt medan bukkane brukar mykje lengre tid på å kome opp i mot maksimal vekt som og er mykje høgare enn for koller. Ein reknar at koller i mellom 5 og 12 – 14 år er dei beste produksjonsdyra som før store og robuste kalvar som vert fødd tidleg. Bukkane er «på topp» når dei er mellom ca 6 og 12 år gamle. Som vi har vist ovanfor finns det særst få dyr i desse aldersgruppene i dagens hjortebestandar på Vestlandet.

4.6.4 Tiltak for å endre bestandsstatus:

For å stogge bestandsveksten og redusere bestanden må ein ta ut meir koller av dei produktive dyra i bestanden

For å oppnå betra kjønns og aldersstruktur i bestanden må ein ha ein låg andel av uttaket på eldre dyr og ein stor del på kalv og ungdyr. Dette har ein her hatt dei siste åra noko ein bør halde fram. Dersom ein ikkje aukar uttaket av kalv (særskilt) og ungdyr samstundes som ein reduserer uttaket av vaksne dyr vil ein få bestandsvekst og heller ikkje oppnå auke i gjennomsnittsalderen for dei vaksne dyra.

Fordelinga på kjønn i jaktuttaket har lenge hatt ei overvekt av hanndyr og her er lite hanndyr i høve hodyr. Ein må difor framover ha eit høgt jaktuttak med overvekt av hodyr. Dette vil og vere med på å redusere reproduksjonen i bestanden.

5 Mål for bestandsplanen

Omfanget av beitekader av hjort på innmark og skog er mange stader stort og inneber eit betydeleg økonomisk for tap mange. Samstundes er slaktevektene og kondisjonen til hjorten er minkande og bestanden bør difor reduserast. Avskytinga har vore auka betydeleg dei seinare åra utan at det er teikn på reduksjon i bestanden men kanskje er ein i balanse i høve tilveksten. For å redusere bestanden må uttaket difor aukast ytterlegare med ei overvekt av hodyr.

5.1 Hovudmål:

Hovudmålet er å ha ei produktiv og robust bestand med sunne og friske dyr som årleg produserer mest mogleg jaktobjekt/kjøtt utifrå det naturlege beitegrunnet.

Dette innafor det som er forsvarleg og akseptabelt i høve belastninga hjorten medfører for andre interesser som landbruk, samferdsle, busetnad (hage mv.) og andre samfunnsinteresser.

Hovudmålet for bestandsutviklinga er å redusere bestanden og legge grunnlaget for ei stabil og robust bestand godt under dagens storleik.

5.2 Delmål:

- Forbetre kjønnsbalansen i bestanden, - Snu trenden for Sett kolle pr bukk
- Auke gjennomsnittsalderen hjå dei vaksne dyra i bestanden
- Stogge reduksjon av slaktevekt på kalvar og ungdyr – fylgje opp slaktevektregistreringane.
- Auka produktivitet i bestanden, auke i indeksen for Sett kalv pr kolle

6. Handlingsdel – avskytingsplan

For å betre aldersstrukturen i bestanden skal ein ha ein stor del av uttaket på kalv og ungdyr.

Totaluttaket må aukast for å stogge bestandsveksten og redusere bestanden. Med ein betra kjønns og aldersstruktur i bestanden vil ein kunne ha ein større kalveproduksjon på ein mindre vinterbestand.

Fordelinga på kjønn bør ha ei overvekt av hodyr for å auke andelen eldre hanndyr i høve hodyr i bestanden.

6.1 Avskytingsplan

Vik bestandsplanområde søker om godkjenning av bestandsplan for 3 -årsperioden 2025 - 2027 med ei årleg kvote på 747 – 712 - 710 dyr for dei tilslutta valda, til saman 2169 løyve for heile planperioden.

Fordelinga av jaktuttaket for perioden samla skal fordelast slik:

- **65 % kalv og ungdyr (1,5 år) – med mest mogleg lik kjønnsfordeling**
- **20 % vaksne koller**
- **15 % vaksen bukk**
- **Fordelinga kan avvikast einskildår på valdnivå, det er sluttsummen for bestandsplanområdet som gjeld. Ein bør likevel ha eit mest mogleg jamt uttak av alle kjønns og aldersklassar, særleg for kalv.**

Sjølv om valda får tildelt fellingsløyva som valfrie løyver skal avskytinga gjerast i samsvar med den oppsette fordelinga. Det betyr at f.eks. eit vald med 10 fellingsløyve ikkje kan rekne ut at dei då kan felle eit visst tal bukkar og la vere å skyte kalvar og hodyr. For at dei skal kunne felle hanndyr må dei då og felle kalvar og hodyr slik at % fordelinga går opp.

6.2 Fordeling av fellingskvote til valda

Valda får tildelt fellingskvoten frå kommunen som valfrie dyr etter følgjande oppsett:

Vald id	Valdnamn	Teljande areal daa	Tildeling 2025	Tildeling 2026	Tildeling 2027	Sum	Daa per tildelt
4639V0006	Seim	5893	14	14	14	42	424
4639V0023	Eitrestrondi	2939	9	9	9	27	327
4639V0024	Hauglum/Bungum	4105	13	13	13	39	316
4639V0025	Dale	7220	12	12	12	36	602
4639V0033	Finden	9337	15	15	15	45	622
4639V0037	Hanekam	1922	5	5	5	15	384
4639V0040	Alrek	2020	6	6	6	18	337
4639V0041	Snytta	4366	14	14	14	42	312
4639V0043	Feios Storvald	34499	99	99	99	297	348
4639V0044	Fresvik Storvald	38007	150	115	115	380	300
4639V0045	Hovsmarki	2963	10	10	10	30	296
4639V0046	Strendene	5772	15	15	15	45	385
4639V0047	Vik Vest Storvald	35288	117	117	117	351	302
4639V0048	Arnafjord Storvald	21443	55	55	55	165	390
4639V0049	Vik Aust Storvald	58619	195	195	195	585	301
4639V0051	Heljedalen	647	2	2	2	6	324
4639V0052	Storagjelet	1192	4	4	3	11	325
4639V0053	Borlaug Indre	1406	5	5	4	14	301
4639V0054	Hanekamdalen	935	2	2	2	6	468
4639V0055	Hallsetdalen	2399	5	5	5	15	480
	Sum/gjsn	240918	747	712	710	2169	333

6.3 Overføring av fellingsløyve mellom vald, samjakt/fellesjakt.

Det er høve å overføre fellingsløyve mellom valda i bestandsplanområdet jf. §19 i *Forskrift om forvaltning av hjortevilt*. Dette kan gjerast både ved at valda overfører fellingsløyve gjevne i eit vald til eit anna vald og ved at vald let andre vald få jakte på sin fellingskvote på deira areal. Føremålet med slik overføring er å ha fleksibilitet for å nå måla i bestandsplanen og for å avverge skadepress på landbruksnæring. Valda kan overføre inntil 20 % av tildelte løyver, minimum 1 løyve frå eit år til eit anna.

Valda sjølve avtalar og organiserer overføring av fellingsløyve eller fellesjakt.

Alle jaktrettshavarane i dei involverte valda må samtykke før ein kan inngå slike avtalar.

Felte dyr ved fellesjakt/overføring av fellingsløyve skal rapporterast frå dei valda dei er tildelt.